

Innst. 268 L

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 57 L (2013–2014)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om konflikt- rådsbehandling (konfliktrådsloven)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

For å hindre at en konflikt eskalerer er det viktig at konflikten løses raskt og på lavest mulig nivå. En gjenopprettende prosess i konfliktrådet, der de direkte berørte i konflikten og lokalsamfunnet for øvrig kan involveres, kan ha både en konfliktdempende og en kriminalitetsforebyggende effekt.

Regjeringen foreslår en ny konfliktrådslov som gjenspeiler dagens praksis og legger til rette for fremtidig utvikling av konfliktrådsordningen. Proposisjonen retter seg mot både sivile saker og straffesaker. Hovedtyngden av forslagene retter seg likevel mot bruk av gjenopprettende prosess i straffesaker.

Forslagene i denne proposisjonen er en del av oppfølgingen av Prop. 135 L (2010–2011) Barn og straff, som ble enstemmig vedtatt av Stortinget i desember 2011. Stortinget vedtok med dette en ny straffart, ungdomsstraff, som et alternativ til ubetinget fengsel og strengere samfunnsstraffer for lovbrøyttere mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet.

For å sikre en sammenhengende kjede av individuelt tilpassede reaksjonsmuligheter forankret i konfliktrådet, foreslår regjeringen i denne proposisjonen en ny strafferettslig reaksjon for unge lovbrøyttere, omtalt som ungdomsoppfølging.

Den nye reaksjonen skal benyttes for lovbrudd som ikke er så alvorlige at ungdomsstraff er aktuelt. Gjennomføringen skal skje i konfliktrådet etter samme mønster som for ungdomsstraffen, men i de

fleste sakene med kortere gjennomføringstid og mindre inngripende tiltak. Lovbrøytter skal blant annet delta i et ungdomsstormøte. Gjennom møtet med fornærmede og andre berørte må lovbrøytter delta aktivt og vil gjennom dette bli mer bevisst konsekvensene av sine lovbrudd. Den unge må i tillegg vise vilje til å ta ansvar for sine handlinger gjennom å samtykke til en forpliktende ungdomsplan. Planen skal utformes individuelt og inneholde tiltak om oppfølging og kontroll. Planen vil også inneholde hjelpetiltak på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Utgangspunktet for hvilke tiltak som er aktuelle vil være det begåtte lovbruddet og lovbrøytters livssituasjon.

Både ungdomsstraffen og ungdomsoppfølging baseres på tidlig innsats både fra justissektoren og ulike kommunale og statlige hjelpeinstanser. Reaksjonen bygger på erfaringer fra lokale samarbeidsmodeller, som har vært prøvd ut for å følge opp unge lovbrøyttere på en mest mulig hensiktsmessig måte. Det vises spesielt til ungdomskontrakter, rusavtaler og ulike former for oppfølgingsteam.

I tillegg til ungdomsoppfølging foreslår regjeringen også oppfølging i konfliktråd som ny strafferettslig reaksjon. Reaksjonen retter seg mot lovbrøyttere over 18 år og innebærer, i likhet med ungdomsoppfølging, en utvidelse av dagens meklingsordning til også å omfatte oppfølging over et fastsatt tidsrom i egnede saker.

Regjeringen foreslår i tillegg til en ny konfliktrådslov, endringer i blant annet straffeloven, straffeprosessloven og straffegjennomføringsloven.

1.2 Bakgrunn og prinsipper for konfliktrådsordningen

Konfliktrådet er en statlig tjeneste som bistår med å løse konflikter enten mellom private parter, eller mellom fornærmede og gjerningsperson der en

kriminell handling har funnet sted. Tjenesten er gratis og tilgjengelig i hele landet. Det er 22 konfliktråd i Norge og ca. 600 meklere. Virksomheten er regulert i lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd (konfliktrådsloven). Konfliktrådene har fra begynnelsen av vært kjennetegnet av prinsippene om lokal forankring, bruk av lekfolk som meklere og partenes frivillighet.

Konfliktrådsbehandling bygger på gjenopprettende prosess, som hittil har vært omtalt som restorative justice. Gjenopprettende prosess er en alternativ tilnærming til forståelse av og reaksjoner på kriminalitet, der målet er å styrke partenes mulighet til selv å håndtere og ta ansvar for egne handlinger og konflikter. Det sentrale ved ordningen er at partene gjennom dialog forsøker å finne løsninger på lovbrudd og mellommenneskelige konflikter.

Konfliktrådet kan behandle alle sivile saker som kunne vært fremmet for domstolen ved sivil søksmål, i tillegg til at de kan behandle saker som ikke kan karakteriseres som rettslige i tvistelovens forstand. Eksempler på sivile saker kan være nabokonflikter, skadeverk eller økonomiske konflikter. Det er forutsatt i konfliktrådsloven at tvisten har sitt utspring i en handling som har medført skade, tap eller annen krenkelse, og ikke i generell uenighet mellom to parter. Det er konfliktrådet ved konfliktrådslederen som avgjør om den enkelte sivile sak skal tas til behandling. Sakene kan være brakt inn til konfliktrådet av privatpersoner eller offentlige og private virksomheter.

Gjenopprettende prosess brukt i straffesaker legger vekt på hvordan kriminalitet skader de mellommenneskelige relasjonene i et definert fellesskap. Å reparere skade som er påført fornærmede og andre gjennom kriminelle handlinger står derfor sentralt. For å reparere skaden må lovbryteren påta seg ansvaret for handlingen. Hovedtyngden av straffesakene som i dag behandles i konfliktrådet, er overført av påtalemyndigheten. Mekling i konfliktråd kan også settes som vilkår for påtaleunndatelse, betinget dom eller være en del av en idømt samfunnsstraff. Eksempler på straffesaker som kan avgjøres ved konfliktrådsbehandling, er vold, skadeverk, butikktveri, trusler og ærekrenkelser. Riksadvokaten har i rundskriv gitt nærmere retningslinjer for hvilke typer saker som er egnet til overføring til konfliktrådet.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i konfliktrådene har i de senere år ligget på i underkant av 40 dager. Dette gir mulighet til å reagere raskt ved lovbrudd og dermed tydeliggjøre det ansvar gjerningspersonen har for handlingen. For fornærmede gir oppgjørsformen en mulighet til å bli sett, hørt og å

komme seg videre i livet og ut av en eventuell offerrolle.

Det har skjedd store endringer i konfliktrådene siden oppstarten både hva gjelder metodikk, sakstyper og oppgaveportefølje. Utviklingen som har skjedd har hatt tverrpolitisk støtte. I proposisjonen gis en oversikt over relevante stortingsdokumenter knyttet til tidligere forslag og tiltak som involverer konfliktrådenes virksomhet i straffesaker og som viser noe av den utvikling som har skjedd. Dokumentene omhandler unge lovbrytere, vold i nære relasjoner, samt bruk av gjenopprettende prosess i tradisjonell straffegjennomføring.

1.3 Høringen

Departementet nedsatte 11. august 2010 et utvalg for å gjennomgå konfliktrådsloven og andre relevante lover for å øke bruken av gjenopprettende prosesser i rettspleien. Utvalgets mandat var å vurdere hvilke lovendringer som bør gjennomføres for å øke bruken av gjenopprettende prosess og konfliktråd i straffesakskjeden, samt foreslå endringer for å sikre et modernisert og fleksibelt lovverk som åpner for utvikling av nye metoder og arbeidsformer.

Utvalgets rapport Økt bruk av konfliktråd ble overlevert departementet 30. september 2011 og sendt på høring 19. desember samme år, med høringsfrist 19. mars 2012.

En nærmere gjennomgang av høringsuttalelsene fremgår i proposisjonen i tilknytning til de enkelte lovforslagene. Hovedinntrykket er at høringsinstansene er positive til en modernisering av konfliktrådsloven og til lovforslagene om oppfølging i konfliktråd som ny strafferettslig reaksjon.

1.4 Organisering

1.4.1 Konfliktrådsordningens ulike nivåer

Konfliktrådsordningen er organisert i tre nivåer. Justis- og beredskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for ordningen. Sekretariatet for konfliktrådene har ansvaret for den faglige og administrative driften av konfliktrådene, i tillegg til at det fører tilsyn med konfliktrådenes virksomhet. Det enkelte konfliktråd har ansvar for å behandle saker som kommer inn og kan ikke instrueres i sin behandling av enkeltsaker. Organiseringen er ikke regulert i gjeldende konfliktrådslov, men fremgår av forskrift.

Etter departementets syn er det ikke behov for en lovfesting av dagens organisering. Det er i dag få uklarheter knyttet til hvordan konfliktrådsordningen er organisert. Departementet foreslår derfor at konfliktrådenes organisering fortsatt kan reguleres i forskrifts form.

1.4.2 Utvalget av meklere

Konfliktrådsloven stiller i dag ikke et krav til allsidig sammensetning av utvalget av meklere. I praksis tilstrebes likevel dette.

Etter arbeidsgruppens syn er det et grunnleggende hensyn bak ordningen med lekmeklere at alle aldersgrupper og ulike sosiale, økonomiske og politiske lag i befolkningen til en viss grad gjenspeiles i meklerkorpset. Arbeidsgruppen går derfor inn for å lovfeste at meklerkorpset skal ha en allsidig sammensetning.

Etter departementets syn tilsier hovedhensynene som ligger til grunn for ordningen, at utvalget av lekmeklere bør gjenspeile mangfoldet i befolkningen med hensyn til alder, kjønn, bakgrunn og kultur. Dette er viktig for å sikre konfliktrådernes tillit utad. Departementet går derfor inn for å lovfeste en regel om at sammensetningen av meklere skal være allsidig, slik at befolkningen er representert best mulig, jf. forslag til ny konfliktrådslov § 4 første ledd. Regelen vil innebære en plikt til å sørge for mangfold i utvalget av meklere med hensyn til blant annet alder, yrke, utdanning, innvandrers- og minoritetsbakgrunn og kultur.

1.4.3 Meklere i hver kommune

Konfliktrådernes lokale forankring er et grunnleggende prinsipp ved dagens konfliktrådsordning. Konfliktrådene skal bidra til å bringe konflikter tilbake til lokalsamfunnet og styrke dets evne til å håndtere konflikter ved egen hjelp. For å kunne gjøre dette på best mulig måte, og for at meklere i størst mulig grad skal kunne forstå de aktuelle konfliktene, mener departementet det er viktig at meklere er kjent med de lokale forholdene på stedet. Hovedregelen bør derfor være at det enkelte konfliktrådet må velge én eller flere konfliktrådsmeklere fra hver kommune. Det bør kunne gjøres unntak fra denne hovedregelen og foreslår dette lovregulert i § 3 annet ledd. Unntaket vil først og fremst være praktisk i tilfeller hvor konfliktrådet dekker kommuner med lavt innbyggertall. I slike kommuner vil det kunne være vanskelig å rekruttere meklere.

1.5 Konfliktrådsledere og meklere

1.5.1 Oppnevning av meklere

Etter gjeldende rett skal ledige meklerverv normalt kunngjøres. Interesserte kan søke på vervet ved å sende skriftlig søknad til konfliktrådslederen. Meklerne oppnevnes av et oppnevningssutvalg bestående av en representant utpekt av kommunestyret, en representant fra politiet og konfliktrådslederen. Etter gjeldende rett må også konfliktrådsledere både oppnevnes og reoppnevnes som meklere.

Arbeidsgruppen går inn for å videreføre gjeldende rett når det gjelder oppnevning av meklere.

Lokal forankring er et grunnleggende og viktig prinsipp ved konfliktrådernes virksomhet. Oppnevningssutvalgets sammensetning skal bidra til å sikre dette. Departementet støtter derfor arbeidsgruppens forslag om å videreføre gjeldende rett, slik at det fortsatt skal være oppnevningssutvalget, bestående av en representant utpekt av kommunestyret, en representant fra politiet og konfliktrådslederen som oppnevner meklere. Dette er foreslått regulert i ny konfliktrådslov § 4 annet ledd.

1.5.2 Krav til konfliktrådsledere, ungdoms-koordinatorer og meklere

Dagens regelverk stiller enkelte krav til konfliktrådsleder og mekler for at disse skal kunne ansettes eller oppnevnes. Både konfliktrådsledere og meklere må være valgbare ved kommunale valg, og de må være vederheftige. Meklere må i tillegg være over 18 år. De bør ha en spesiell interesse for vervet og må for øvrig være egnet til meklerrollen.

Departementet fremmer forslag om at det bør fremgå direkte av konfliktrådsloven hvem som kan ansettes som konfliktrådsleder og hvem som kan oppnevnes som mekler. Kravet om at vedkommende må være valgbar ved kommunale valg foreslås fjernet.

Departementet går inn for å beholde en nedre aldersgrense for meklere på 18 år. Forutsetningen er at det foretas en særskilt vurdering av hvilke saker de yngste meklere skal mekle i. Departementet går også inn for å videreføre kravet til at konfliktrådsledere og meklere må være norske statsborgere, ha stått innført i folkeregisteret som bosatt i Norge de tre siste årene, eller være statsborger i et annet nordisk land. Kravene skal også omfatte ungdomscoordinatorer.

Lokal forankring er et grunnleggende prinsipp innenfor konfliktrådsordningen. For å ivareta dette bør det etter departementets syn oppstilles et krav om at personer som søker meklerverv, må være bosatt i den kommunen hvor vervet søkes, jf. forslag til § 5 annet ledd.

Etter departementets syn er det ikke grunn til å stille krav til konfliktrådsleders og meklers økonomi. Kravet til vederheftighet videreføres derfor ikke.

1.5.3 Utelukkelse på grunn av vandel

Etter gjeldende rett kan ikke en person ansettes som konfliktrådsleder eller oppnevnes som mekler dersom vedkommende i løpet av de siste fem årene forut for ansettelsen er idømt betinget frihetsstraff, eller er idømt ubetinget fengselsstraff og ikke er løslatt, på prøve eller endelig, innen ti år forut for ansettelsen.

Arbeidsgruppen foreslår at det oppstilles et krav om tilfredsstillende vandel i ny konfliktrådslov. Den nærmere definisjonen av hva som ligger i kravet foreslås regulert i forskrifts form.

Departementet mener i likhet med arbeidsgruppen at hensynet til både partenes og befolkningens tillit til konfliktrådet og konfliktrådsmedklere tilsier at det bør stilles visse krav til vandel for personer som søker verv som mekler eller stilling som konfliktrådsleder eller ungdomskoordinator. Etter departementets syn bør det fremgå klart av loven hvem som er utelukket fra ansettelse som konfliktrådsleder og ungdomskoordinator eller oppnevning som mekler på grunn av vandel.

Departementet foreslår i § 6 hvilke personer som utelukkes fra oppnevning som mekler eller ansettelse som konfliktrådsleder eller ungdomskoordinator.

1.5.4 Utelukkelse på grunn av stilling

Personer som er utelukket eller fritatt for kommunale valg kan etter gjeldende rett ikke oppnevnes som mekler eller ansettes som konfliktrådsleder.

Departementet ønsker ikke å videreføre lovens krav om at konfliktrådsleder og mekler må være valgbare ved kommunale valg.

Departementet er enig med arbeidsgruppen i at hensynet til konfliktrådets uavhengighet, habilitet og tilliten til konfliktrådets virksomhet tilsier at enkelte grupper bør være utelukket fra å bli ansatt som konfliktrådsleder eller oppnevnt som mekler. Noen av disse gruppene er ansatte ved påtalemyndigheten med påtalekompetanse og i politiet med politimyndighet, samt politihøgskolestudenter i praksisåret, jf. forslag til § 7 første ledd.

Ved oppnevning av meklere skal det foretas en konkret egnethetsvurdering av søkeren. Departementet ser derfor ikke grunn til å utelukke flere personer på grunn av deres stilling enn hva som fremgår av proposisjonen.

1.5.5 Varslingsplikt

Det er i dag ikke plikt for konfliktrådsleder eller mekler til å varsle konfliktrådet dersom vedkommende ikke lenger tilfredsstiller de formelle kravene for ansettelse eller oppnevning. Etter påtaleinstruksen har derimot politiet plikt til å underrette konfliktrådet dersom en ansatt i konfliktrådet blir siktet for en straffbar handling av slik art at den antas å kunne få konsekvenser for hans stilling som offentlig tjenestemann.

Arbeidsgruppen foreslår en regel om at den enkelte mekler og ansatt i konfliktrådet har en selvstendig plikt til å informere konfliktrådet dersom vedkommende ikke lenger tilfredsstiller de formelle kravene, herunder kravene til tilfredsstillende vandel.

Departementet foreslår at det innføres en selvstendig plikt for meklere, ungdomskoordinatorer og konfliktrådsledere til å informere konfliktrådet eller Sekretariatet for konfliktrådene dersom vedkommende ikke lenger tilfredsstiller de formelle kravene for ansettelse eller oppnevning.

1.5.6 Fratakelse av meklerverv

Det kan oppstå behov for å frata en person vervet som mekler i løpet av oppnevningsperioden. Etter gjeldende rett er det ingen bestemmelser om, og eventuelt hvordan, dette kan gjøres. I praksis har man derfor sett eksempler på at meklere som konfliktrådslederen ikke lenger finner egnet for oppgaven, fortsatt får inneha meklervervet, men at de ikke blir tildelt oppgaver.

Departementet ser at det kan være behov for å frata en person vervet som mekler i løpet av oppnevningsperioden og foreslår at meklere skal kunne fratas vervet dersom vedkommende ikke lenger oppfyller de formelle kravene som fremgår av ny konfliktrådslov. Kompetansen til å frata en mekler vervet, bør etter departementets syn tillegges det samme organet som oppnevner meklere, det vil si oppnevningssutvalget.

1.6 Unntak fra kravet om personlig møte

1.6.1 Saker hvor ingen enkeltperson er skadelidt (offerløse lovbrudd)

Ved mekling i konfliktrådet må partene møte personlig. Kravet om personlig møte er et av grunnprinsippene bak ordningen. Ved at partene møtes ansikt til ansikt og sammen finner ut av hvordan konsekvensene av hendelsen skal håndteres, legges det til rette for en samhandling som gir mulighet til bedre forståelse og løsning av konflikten. Lovens krav om personlig møte har vært tolket strengt, slik at saker der ingen enkeltperson er skadelidt, såkalte «offerløse lovbrudd», har vært utelukket fra mekling.

En av styrkene til konfliktrådet er å skape en arena hvor parter kan møtes, og sammen finne løsninger for hvordan konflikten skal håndteres. Departementet mener derfor at hovedregelen fortsatt bør være at partene må møte personlig i konfliktrådet, slik det fremgår av lovforslagets § 12 første ledd.

Gjenopprettende prosess er imidlertid ikke bare det personlige møtet mellom de direkte berørte. I motsetning til det tradisjonelle straffesystemet legger gjenopprettende prosess stor vekt på at konflikter skal ses i en større sammenheng. Ved å involvere indirekte berørte og gi dem mulighet til å ta del i håndteringen av hendelsen, styrkes fellesskapets evne til ikke bare å håndtere denne konflikten, men også å forebygge og håndtere fremtidige konflikter. Konfliktrådets samtlende funksjon kan også bidra til

at samfunnet inkluderer lovbrøyten, noe som kan forhindre videre kriminell virksomhet. Å legge til rette for et møte mellom gjerningsperson og indirekte berørte går derfor ikke på akkord med prinsippene bak ordningen. Praksis har dessuten vist at et møte med personer som er berørt av lovbruddet, kan ha samme positive effekt som et møte mellom dem som tradisjonelt er definert som parter.

Departementet åpner på bakgrunn av dette for unntak fra kravet om personlig møte i straffesaker hvor ingen enkeltperson er påført en skade, et tap eller en annen krenkelse, såkalte offerløse lovbrudd.

Forutsetningen for unntaket er imidlertid at personlig berørte deltar i meklingen for å synliggjøre de konkrete konsekvensene av lovbruddet. De berørte bør fortrinnsvis være privatpersoner som på en eller annen måte er påvirket av hendelsen, eksempelvis bekymrede foreldre ved uvettig kjøring i nabolaget. Å benytte seg av mer eller mindre profesjonelle fornærmede, herunder representanter fra ulike organisasjoner og offentlige etater, kan derimot ikke tillates da dette kan passivisere lovbrøyten eller skape inntrykk av en formaningssamtale.

1.6.2 Indirekte mekling

Kravet om personlig møte etter konfliktrådsloven tolkes ikke som et oppmøtekrav og er derfor ikke til hinder for at det mekles indirekte mellom partene via telefon eller videooverføring. Indirekte mekling i form av at mekler opptrer som budbringer mellom partene faller imidlertid utenfor bestemmelsens ordlyd. Det har likevel utviklet seg en praksis i konfliktrådene med indirekte mekling i enkelte saker hvor det av ulike grunner er vanskelig for fornærmede å ha direkte kontakt med gjerningspersonen.

Etter departementets syn vil det være uheldig dersom en konfliktrådsmekling ikke finner sted fordi praktiske forhold umuliggjør eller vanskeliggjør at partene er fysisk til stede i møtet. Mekling mellom partene via telefon- eller videooverføring vil i slike tilfeller kunne være et godt alternativ og vil være det nærmeste partene kommer et reelt møte. Konfliktrådene har også i dag god erfaring med slik mekling. Departementet foreslår at bruk av indirekte mekling skilles ut som et eget ledd i § 12. Dette for å tydeliggjøre at forslaget er ment å være et unntak fra hovedregelen om at partene skal møtes ansikt til ansikt.

Etter departementets syn bør det også i en viss utstrekning åpnes for indirekte mekling ved at mekler opptrer som budbringer mellom partene. Denne formen for indirekte mekling er ikke behandlet i arbeidsgruppens rapport, og få høringsinstanser har derfor uttalt seg om dette. Departementet er kjent med at konfliktrådene i enkelte saker har latt mekler opptre som budbringer mellom partene. Fremgangsmåten er eksempelvis blitt brukt i voldssaker der

offeret ønsker bruk av gjenopprettende prosess, men hvor vedkommende synes det er vanskelig å møte gjerningspersonen ansikt til ansikt. Partene vil på denne måten kunne kommunisere indirekte med hverandre via en mekler. Erfaringer viser at denne formen for indirekte mekling bidrar til å øke muligheten for at partene på et senere tidspunkt møtes personlig til mekling.

Det følger av lovforslagets § 12 siste ledd at konfliktrådsbehandling i slike saker bare kan tillates når bestemte vilkår er oppfylt.

1.6.3 Representant for fornærmede

Lovens krav om at partene må møte personlig utelukker at en representant kan møte på vegne av fornærmede. I saker hvor det er flere fornærmede som følge av den straffbare handlingen, må alle fornærmede stille i meklingsmøtet, med mindre skaden gjelder en eiendel som ligger i sameie mellom flere.

Departementet er enig med arbeidsgruppen i at konfliktrådsbehandling i enkelte tilfeller kan være en egnet reaksjon, selv om fornærmede ikke ønsker å møte lovbrøyten. Å mekle i saker der fornærmede er representert ved en annen vil kunne være formålstjenlig både for å gi fornærmede mulighet til å bli hørt og for å gi lovbrøyten forståelse for lovbruddets konsekvenser. Departementet har likevel konkludert med at mekling ikke skal gjennomføres ved bruk av representant.

1.7 Gjennomføring av møter i konfliktråd

1.7.1 Valg av konfliktråd

Etter gjeldende rett skal mekling som hovedregel skje i den kommune der påklagede eller siktede bor eller oppholder seg. Er det flere påklagede eller siktede, bør saken behandles i den kommune der de fleste bor eller oppholder seg.

Departementet mener som arbeidsgruppen, at hovedregelen, både i straffesaker og sivile saker, bør være at meklingen skal finne sted ved det konfliktrådet der fornærmede eller klager bor eller oppholder seg, jf. forslag til ny konfliktrådslov § 13 første ledd. I straffesaker og i sivile saker med bakgrunn i et påstått straffbart forhold, vil det etter departementets syn være lite rimelig om den som har vært utsatt for det straffbare forholdet skal måtte dekke utgifter til å reise til et annet sted i landet. Det vil også kunne være en tilleggsbelastning for vedkommende å skulle reise til et nytt og kanskje ukjent sted for å gjennomføre meklingen.

1.7.2 Én eller flere meklere

Etter konfliktrådsloven skal den enkelte saken settes med én mekler. Når konfliktrådslederen finner det hensiktsmessig, kan det imidlertid utpekes flere

meklere til å assistere. Det har etter hvert utviklet seg en praksis for å utpeke to meklere i mer kompliserte saker. Det utpekes da én hovedmekler og én medmekler.

Departementet mener det ikke er grunn til å videreføre hovedregelen om at den enkelte saken settes med én mekler da dette bør vurderes fra sak til sak. Det er konfliktrådet som avgjør om en sak skal settes med én eller flere meklere. I saker hvor meklingen settes med mer enn én mekler, skal det utpekes en hovedmekler som har ansvar for koordinering og framdrift i saksgangen, jf. forslag til ny konfliktrådslov § 14.

1.7.3 Rett til å oppsøke juridisk bistand

I dag er det ingen bestemmelse som slår fast at partene har rett til å søke juridisk bistand i forbindelse med et møte i konfliktrådet. Det er imidlertid klart at partene har en slik rett.

Arbeidsgruppen foreslår å lovfeste partenes rett til å søke juridisk bistand i forbindelse med et møte i konfliktrådet.

Departementet mener det ikke er nødvendig å lovfeste prinsippet om at parter i saker for konfliktrådet har rett til å oppsøke juridisk bistand. Det er etter departementets oppfatning få uklarheter knyttet til dette i dag. Når hensikten med regelen ikke er å regulere i hvilke sammenhenger advokat eller rettshjelper kan være til stede i konfliktrådssaken eller hvem som skal betale for bistanden, mener departementet at en lovfesting kan virke mer forvirrende enn klargjørende.

1.7.4 Adgang til å ha med en støtteperson i møtet

I dag kan konfliktrådet tillate at partene lar seg bistå i meklingsmøtet av en myndig person som ikke er advokat. Å holde profesjonelle aktører, særlig advokater, utenfor meklingen var en av grunntankene bak den norske konfliktrådsordningen.

Arbeidsgruppen foreslår å videreføre ordningen med at partene skal kunne la seg bistå av en støtteperson i meklingsmøtet.

Departementet går i likhet med arbeidsgruppen inn for at partene fortsatt skal kunne la seg bistå av en støtteperson i konfliktrådsmøtet, jf. forslag til ny konfliktrådslov § 15 første ledd. Departementet er også enig med arbeidsgruppen i at en umyndig i mange tilfeller bør kunne tillates å delta som støtteperson, for eksempel når en mindreårig møter sammen med en jevnaldrende venn.

Departementet ønsker imidlertid ikke å åpne for at advokater eller rettshjelpere kan delta som støtteperson i meklingsmøtet, jf. forslag til § 15 annet ledd.

1.7.5 Rett til tolk

Det følger av forskrift om megling i konfliktråd at partene uten kostnad har rett til å la seg bistå av tolk etter nærmere regler fastsatt av departementet. Tolke- og oversettelsesutgifter belastes i dag det enkelte konfliktråds budsjett.

For å understreke viktigheten av bruk av tolk, foreslår arbeidsgruppen at hjemmelen for bruk av tolk inntas i konfliktrådsloven. Arbeidsgruppen foreslår videre at konfliktrådene bør gis anledning til å belaste regelstyrte tolke- og oversettelsesutgifter på Justis- og beredskapsdepartementets budsjett.

Etter departementets syn er det en viktig rettssikkerhetsgaranti at partene har rett til å la seg bistå av kvalifisert tolk under møter i konfliktrådet ved behov. Departementet mener at dette er særlig viktig for å unngå at mindreårige brukes som tolk. For å tydeliggjøre dette finner departementet det hensiktsmessig at dette reguleres i ny konfliktrådslov § 16.

Når det gjelder arbeidsgruppens forslag om at konfliktrådene bør gis anledning til å belaste regelstyrte tolke- og oversettelsesutgifter på Justis- og beredskapsdepartementets budsjett, viser departementet til det nylig nedsatte offentlige utvalg som skal utrede bruk av tolk i offentlig sektor. I påvente av denne utredningen finner ikke departementet det formålstjenlig å gå nærmere inn på arbeidsgruppens forslag om hvordan utgiftene skal belastes.

1.7.6 Avtaler inngått i konfliktrådet

Etter gjeldende rett står partene fritt til å bestemme avtalens innhold. En avtale som er i strid med preceptorisk lovgiving, er imidlertid ikke bindende mellom partene. Mekler skal videre nekte å godkjenne en avtale som i urimelig grad favoriserer den ene av partene eller er uheldig av andre tungtveiende grunner.

Arbeidsgruppen mener partene fortsatt bør stå fritt til å bestemme avtalens innhold med de unntakene som gjelder etter dagens regelverk. Videre mener arbeidsgruppen at det ikke er hensiktsmessig å innføre en øvre grense for hvor store beløp som kan avtales.

En av grunntankene bak konfliktrådsordningen er at partene skal få eierforhold til konflikten og i fellesskap finne frem til hvordan den skal håndteres. Etter departementets syn bør utgangspunktet derfor fortsatt være at partene skal stå fritt til å bestemme hva en eventuell avtale skal gå ut på. I likhet med arbeidsgruppen, mener departementet det ikke er grunn til å innføre en øvre grense for hvor stor erstatningssum det skal kunne inngås avtale om. Innføring av en øvre grense vil kunne medføre at enkelte egnede saker ikke kan løses ved konfliktrådsbehandling. Departementet mener at hensynet til partenes rettssikkerhet er tilstrekkelig ivarettatt så lenge det

økonomiske tapet kan dokumenteres og mekler skal nekte å godkjenne en avtale som i urimelig grad favoriserer den ene av partene eller er uheldig av andre tungtveiende grunner.

Departementet støtter forslaget om å utvide angrefristen fra én til to uker i straffesaker, jf. forslag til ny konfliktrådslov § 18 første ledd. En slik utvidelse vil gi partene en reell mulighet til å vurdere innholdet i avtalen, og til eventuelt å rådføre seg med en advokat før fristen utløper. Etter departementets syn er dette særlig viktig sett hen til at konfliktrådene behandler stadig mer alvorlige saker. I sivile saker skal partene informeres om at det kan avtales en frist for å trekke seg fra avtalen, jf. forslag til § 18 annet ledd.

1.7.7 Taushetsplikt for deltakere i konfliktrådsmøtet

For å legge til rette for et best mulig konfliktrådsmøte, er det viktig å sikre en fri dialog mellom partene. For å oppnå dette må partene ha tillit til at det som kommer frem under møtet ikke spres til uvedkommende. Departementet foreslår derfor å innføre en bestemmelse om taushetsplikt for deltakere i konfliktrådsmøtet som etter gjeldende regelverk ikke er omfattet av taushetspliktsreglene, jf. forslag til ny konfliktrådslov § 9 annet ledd. Dette kan eksempelvis være slektninger til partene, venner, naboer, medlemmer av fritidsforeninger eller personer som er indirekte berørt av hendelsen.

1.8 Nye strafferettslige reaksjoner – ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd

1.8.1 Innledning

I rapporten «Økt bruk av konfliktråd» er det foreslått en ny strafferettslig reaksjon, omtalt som oppfølging i konfliktråd. Reaksjonen bygger på gjenopprettende prosess og skal gjennomføres i konfliktrådet.

Departementet er enig i at det er behov for en ny strafferettslig reaksjon, utover dagens mekling, forankret i konfliktrådet. Unge lovbyggere er en særlig sårbar gruppe som har et stort potensial for endring. Dette gjør denne gruppen lovbyggere særlig aktuell for den nye reaksjonen. Gjennom bruk av prinsippene for gjenopprettende prosess kan den enkelte ungdommen gis en konkret mulighet til å forstå at lovbrudd kan ha store og kanskje utilsiktede konsekvenser, både for dem selv og for andre som berøres av deres handlinger.

At det i tillegg til bruk av gjenopprettende prosess legges til rette for en tverrfaglig, tett og individuelt tilpasset oppfølging og kontroll av den enkelte lovbyggere, er viktig for å avbryte en mulig kriminell løpebane. Oppfølgingen vil også bidra til bedre tilpasning til samfunnets krav og normer. Dette krever

et best mulig samarbeid mellom de ulike aktørene som kommer i kontakt med unge lovbyggere. Oppfølgingen må i mange saker strekke seg over en viss tid.

For å tydeliggjøre at unge lovbyggere har spesielle rettigheter i kraft av å være barn, har departementet valgt å foreslå to strafferettslige reaksjoner – ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd.

1.8.2 Lovgrunnlag

Konfliktrådsbehandling som strafferettslig reaksjon kan ilegges av påtalemyndigheten eller idømmes av domstolen. Det er et vilkår at både fornærmede og siktede eller domfelte samtykker til slik behandling.

Departementet foreslår at ungdomsoppfølging lovfestes i straffeprosessloven § 71 a nytt annet ledd og i straffeloven § 53 nr. 3 ny bokstav i.

Departementet foreslår videre at ungdomsoppfølging også skal kunne stilles som vilkår for påtaleunnlatelse. Det vises i den forbindelse til erfaringene med oppfølgingsteam, der det rettslige grunnlaget i mange saker har vært nettopp påtaleunnlatelse. Hjemmelen foreslås tatt inn i straffeprosessloven § 69 tredje ledd, der det også henvises til straffeloven § 53 nr. 3 ny bokstav i.

Påtalemyndigheten vil med dette få to hjemler til å avgjøre en straffesak ved bruk av ungdomsoppfølging – enten ved overføring etter straffeprosessloven § 71 a nytt annet ledd eller som vilkår for påtaleunnlatelse.

For domstolenes vedkommende vil en ny bokstav i) i straffeloven § 53 nr. 3 tydeliggjøre ungdomsoppfølging som et særskilt tilpasset vilkår for unge lovbyggere. Det vil også gi aktørene i straffesaksjeden en påminnelse om at reaksjonen bør vurderes i saker der lovbyggere var mellom 15 og 18 år da lovbruddet ble begått.

Målet med den nye reaksjonen er å motvirke at unge lovbyggere utvikler en kriminell løpebane og bidra til en positiv utvikling. Virkemiddelet er systematisk bruk av samfunnets ressurser på de ulike livsområder der ungdommen har særskilte utfordringer og behov.

Når det gjelder gjennomføring og organisering av ungdomsoppfølging, er departementet av den oppfatning at de bestemmelser som dreier seg om rettigheter og plikter for partene i saken, må inntas i lov. Dette er viktig for at den enkelte skal kunne forutse sin rettsstilling. Eventuelle øvrige bestemmelser om den praktiske gjennomføringen foreslås gitt i forskrift.

Departementet mener, i likhet med arbeidsgruppen, at også saker hvor gjerningspersonen var over 18 år på handlingstidspunktet vil kunne egne seg for oppfølging i konfliktråd. For å sikre en slik mulighet, foreslår departementet at det i tillegg til en særskilt

hjemmel for ungdomsoppfølging, også bør innføres en generell hjemmel for oppfølging i konfliktråd.

I motsetning til ungdomsoppfølging retter ikke denne reaksjonen seg mot en særskilt gruppe lovbyrtere. Reglene for innholdet i og gjennomføring av ungdomsoppfølging vil heller ikke gjelde fullt ut for den generelle reaksjonen oppfølging i konfliktråd. Reaksjonene vil også kunne innebære ulike rettsvirkninger med hensyn til anmerkning på politiattest, avhengig av om lovbyrter er mindreårig eller ikke. Departementet vil derfor tydeliggjøre at reaksjonene er forskjellige.

1.8.3 Målgruppe

Med forslagene som fremmes i denne proposisjonen utvides målgruppene og derved mulighetene for alternative former for konfliktrådsbehandling i straffesaker. Valget mellom alternativene mekling i konfliktråd, ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd vil blant annet bero på den enkelte lovbyrters behov for oppfølging. Også ordinær mekling kan skje ved et stormøte, hvor gjerningspersonens nettverk og samfunnsaktører kan delta, men innebærer ingen regulert oppfølging over tid.

I alle saker må det foretas en konkret påtalemessig vurdering for å avgjøre om saken er for alvorlig eller av andre grunner uegnet for oppfølging i konfliktråd. Det vises til Riksadvokatens sentrale rolle ved etableringen av en praksis med utvidede valgmuligheter for alternativ strafferettslig oppfølging. Domstolens og påtalemyndighetens praksis vil vise hvilke saker som er egnet for oppfølging i konfliktråd.

1.8.4 Samtykke

Departementet mener som arbeidsgruppen at samtykke fra gjerningspersonen må være et absolutt vilkår både for reaksjonen ungdomsoppfølging og for oppfølging i konfliktråd. Frivillighet er et av grunnprinsippene i en gjenopprettende prosess. For at gjennomføringen av reaksjonen skal være vellykket, kreves det motiverte og samarbeidsvillige deltakere. Samtykket må omfatte både bruk av reaksjonen og deltakelse.

Samtykket fra gjerningspersonen må innebære at de forholdene vedkommende er siktet eller dømt for, skal legges til grunn i konfliktrådsmøtet. Dette for å unngå omkamp om de faktiske forholdene, noe som vil kunne forhindre en god oppfølging og ikke minst vil kunne oppleves som en ny krenkelse av fornærmede.

1.8.5 Gjennomføringstid

Arbeidsgruppen foreslår at ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd skal ha en varighet på

inntil seks måneder. De tiltakene som skal gjennomføres i henhold til planen, kan gjøres forpliktende i dette tidsrommet, og særvilkåret om oppfølging anses avsluttet etter det.

Det er påtalemyndigheten som fastsetter gjennomføringstiden der saken avgjøres på påtalestadiet, mens domstolen fastsetter gjennomføringstiden der reaksjonen stilles som vilkår til betinget dom. Gjennomføringstiden løper fra tidspunkt for stormøtet. Departementet presiserer at gjennomføringstiden ikke skal bestemmes ut fra lengden på utmålt fengselsstraff.

Departementet er enig med arbeidsgruppen i at det i de fleste saker vil være tilstrekkelig med en oppfølgingstid på seks måneder. Departementet mener imidlertid det er viktig å sikre fleksibilitet for gjennomføring av hensiktsmessige tiltak, og at dette best kan gjøres ved en lengstetid på ett år, jf. forslag til ny konfliktrådslov § 23 annet ledd. Dette støttes av en rekke høringsinstanser.

1.8.6 Gjennomføring av ungdomsoppfølging

Arbeidsgruppens forslag til ny straffereaksjon, ungdomsoppfølging, baseres på prinsippene for gjenopprettende prosess og bygger i stor grad på reglene for gjennomføring av ungdomsstraff i Prop. 135 L (2010–2011).

Ungdomsoppfølging består av gjennomføring av stormøte i konfliktrådet med fastsettelse av plan og deretter individuelt tilpasset oppfølging. Oppfølgingen skjer gjennom samhandling mellom rettshåndhevere, hjelpeapparat og privat nettverk lokalt, omtalt av arbeidsgruppen som oppfølgingsteam. Stormøtet ledes av en koordinator som også innkaller partene. Konfliktrådet kan imidlertid beslutte at en mekler skal bistå koordinatoren både under stormøtet og under oppfølgingen.

Departementet støtter i det vesentlige arbeidsgruppens forslag til gjennomføring av ungdomsoppfølging, både når det gjelder aktører, deres roller og oppgaver. I likhet med arbeidsgruppen mener departementet det er hensiktsmessig å bygge på samme modell som ungdomsstraffen, selv om reaksjonen retter seg mot mindre alvorlig kriminalitet og derfor også vil være mindre intensiv og krevende.

Det er nødvendig med klare rammer for innholdet i og gjennomføring av reaksjonen ungdomsoppfølging. Samtidig skal reaksjonen kunne iverksettes overfor ulike type forbrytelser og ulike typer gjerningspersoner. For å sikre fleksibilitet vil departementet derfor ikke detaljregulere innholdet og gjennomføringen av reaksjonen, utover det som er nødvendig for å sikre forutsigbarhet og likebehandling for den det gjelder.

Etter departementets oppfatning er det et suksesskriterium for ungdomsoppfølging at det legges

opp til en oppfølging hvor både privatpersoner og profesjonelle aktører samarbeider. Departementet slutter seg til arbeidsgruppens vurderinger knyttet til koordinatorens administrative og koordinerende rolle, både under stormøtet og for oppfølgingsteamet. Departementet presiserer at ungdomskoordinatorens rolle under ungdomsoppfølging er den samme som ved ungdomsstraffen. Som det fremgår av forslag til § 3 første ledd skal det ved hvert konfliktråd være én eller flere ungdomskoordinatorene som har ansvaret for å gjennomføre ungdomsoppfølging.

Ungdomskoordinatoren skal godkjenne ungdomsplanen sammen med siktede eller domfelte og dennes verger og har videre ansvaret for gjennomføringen av planen i samarbeid med oppfølgings-teamet. Det er en forutsetning at ungdomskoordinatoren etablerer tillit hos den siktede eller domfelte, i tillegg til å legge grunnlag for godt samarbeid mellom offentlige instanser i den enkelte saken.

Det er ungdomskoordinatorens ansvar å sette sammen ungdomsstormøtet med relevante aktører, jf. forslag til ny konfliktrådslov § 24 annet ledd. Det er imidlertid hensiktsmessig at domfelte eller siktede involveres ved utvelgelsen av aktørene. Vedkommende vil da ha mulighet til å komme med eventuelle innsigelser mot enkeltpersoners deltakelse.

I de mindre alvorlige sakene vil det kunne være mer aktuelt å involvere gjerningspersonens private nettverk enn profesjonelle aktører.

Hvilke tiltak som kan være aktuelle er opplistet i forslag til ny konfliktrådslov § 25 første ledd. Tiltakene vil variere ut ifra lovbruddets art, gjerningspersonens behov og nærmiljøets mulighet til å bidra.

Departementet foreslår å lovfeste at et individuelt sammensatt oppfølgingsteam skal ha ansvaret for gjennomføringen av tiltakene i planen, jf. forslag til ny konfliktrådslov § 26 første ledd. Dette er slik ordningen til nå har vært for de ulike formene for oppfølgingsteam og slik det også blir for ungdomsstraffen. Hvilke instanser og personer som deltar i oppfølgingsteamet beror på tiltakene som avtales. Oppfølgingsteamets deltakere velges og tilpasses den enkelte saken. Hvor ofte oppfølgingsteamet møtes, vil være avhengig av planens innhold og hvilket nettverk den unge har. Ansvaret for å sikre gjennomføringen av de enkelte tiltakene må være tydelig plassert hos de relevante instansene.

1.8.7 Gjennomføring av oppfølging i konfliktråd

Det er nødvendig med klare rammer for innholdet i og gjennomføringen av reaksjonen oppfølging i konfliktråd. Samtidig skal reaksjonen kunne iverksettes overfor ulike type forbrytelser og ulike typer gjerningspersoner. For å sikre fleksibilitet vil departementet derfor ikke detaljregulere innholdet og gjennomføringen av reaksjonen, utover det som er

nødvendig for å sikre forutsigbarhet og likebehandling for den det gjelder. Et kjennetegn ved reaksjonen vil være bruk av gjenopprettende prosess i et konfliktrådsmøte, utformingen av en plan og oppfølging av denne. Hvilke metoder og oppfølgingsformer som skal brukes og hvilke personer eller aktører som vil være involvert, vil bero på sakens art. Gjennomføringen av reaksjonen må imidlertid være grundig forberedt, og aktuelle tiltak må være skissert før reaksjonen ilegges eller idømmes. Det er derfor viktig at påtalemyndigheten tar kontakt med det lokale konfliktrådet for å drøfte konkrete muligheter for oppfølging basert på den praksisen som er utviklet på området.

Departementet foreslår en hjemmel for departementet til å gi forskrift med bestemmelser om innholdet i og gjennomføringen av reaksjonen oppfølging i konfliktråd, herunder nærmere bestemmelser om møter i konfliktrådet, utformingen av og innholdet i en plan, oppfølgingsansvar, forbud mot bruk av rusmidler og ruskontroll.

1.8.8 Brudd

Bruddhåndteringen ved mekling i konfliktråd er forskjellig avhengig av det rettslige grunnlaget for reaksjonen. Når en sak er overført til mekling i konfliktrådet i medhold av straffeprosessloven § 71 a og avtale ikke kommer i stand eller siktede bryter avtalen, avgjør påtalemyndigheten om bruddet er så vesentlig at strafforfølgningen bør tas opp igjen. Ved påtaleunntatelse på vilkår av konfliktrådsbehandling, jf. straffeprosessloven § 69 tredje ledd jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav h, er det i utgangspunktet tilstrekkelig for å anse straffereaksjonen gjennomført at lovbryster møter opp i konfliktrådet.

Under gjennomføringstiden av ungdomsoppfølgingen må det reageres både hvis barnet bryter vilkår som er fastsatt i planen og ved nye lovbrudd. Formålet med å reagere på vilkårsbrudd er å markere nødvendige grenser og sikre at siktede eller domfelte gjennomfører ungdomsoppfølging i tråd med gjeldende regler. Det er derfor viktig at fullbyrdelse av eventuell fengselsstraff eller gjenopptagelse av strafforfølgning fremstår som en reell mulighet. Men ikke all mangelfull gjennomføring av planen bør betraktes som brudd. Lovbryterne i disse sakene er ofte ungdom med store utfordringer i livet. Det må derfor være en viss aksept for at ikke alle deler av planen følges som forutsatt. Ungdomskoordinatoren har her et særlig oppfølgingsansvar.

Departementet er av den oppfatning at de nærmere regler for konfliktrådets håndtering av brudd skal fastsettes i forslag til ny konfliktrådslov § 33. Slike regler representerer et vesentlig inngrep i enkeltpersoners rettigheter og plikter og skal derfor fremgå klart av loven.

Departementet foreslår en hjemmel for departementet til å gi forskrift med nærmere bestemmelser om håndtering av brudd ved oppfølging i konfliktråd.

1.9 Økt bruk av gjenopprettende prosess under straffegjennomføringen

1.9.1 Tilbud om gjenopprettende prosess på alle stadier i straffegjennomføringen

Domfelte kan ofte være i konflikt som følge av lovbruddet de soner for, enten med fornærmede, pårørende, andre domfelte, ansatte eller familie og venner. Kriminalomsorgen har etter dagens regelverk mulighet, men ingen plikt til å tilby domfelte gjenopprettende prosess. Kriminalomsorgen har heller ingen plikt til å bistå domfelte med å komme i kontakt med konfliktrådet.

Arbeidsgruppen mener det bør være tilbud om gjenopprettende prosess på alle stadier av straffegjennomføringen og foreslår dette tatt inn i straffegjennomføringsloven § 2 som fastslår formålet med straffegjennomføringen.

Departementet slutter seg i hovedsak til arbeidsgruppens forslag om at domfelte skal få tilbud om å delta i gjenopprettende prosess under straffegjennomføringen. Det er viktig å lovfeste tilbudet i straffegjennomføringsloven § 2 annet ledd for å ha en tydelig og klar hjemmel for å gi tilbud om gjenopprettende prosess i alle ledd under straffegjennomføringen.

1.9.2 Vektlegging av inngåtte avtaler ved gjenopprettende prosess under straffegjennomføring

Mekling i konfliktråd er i dag en del av samfunnsstraffen. Etter straffegjennomføringsloven § 53 første ledd skal de idømte timene samfunnsstraff etter straffeloven § 28 a gå ut på samfunnsnyttig tjeneste (bokstav a), program (bokstav b) eller andre tiltak som er egnet til å motvirke kriminalitet (bokstav c). Mekling i konfliktråd er eksempel på andre tiltak etter bokstav c, jf. retningslinjer til straffegjennomføringsloven § 53 som blant annet omtaler konfliktråd.

Ved fastsettelse av vilkår etter straffegjennomføringsloven §§ 16 (hjemmesoning), 36 (permisjon og straffavbrudd) og 43 (prøveløslatelse) tar kriminalomsorgen i dag hensyn til avtaler som er gjort med fornærmede etter gjenopprettende prosess uten at dette er hjemlet i loven.

Arbeidsgruppen foreslår at straffegjennomføringsloven §§ 16, 36 og 43 endres slik at kriminalomsorgen skal tilby gjenopprettende prosess i regi av konfliktrådet.

Departementet slutter seg i hovedsak til arbeidsgruppens forslag til endringer i straffegjennomfø-

ringsloven §§ 16 åttende ledd, 36 fjerde ledd og 43 femte ledd som gjelder fastsetting av vilkår ved hjemmesoning, permisjon og avbrudd og prøveløslatelse. Ved fastsetting av slike vilkår skal kriminalomsorgen ta hensyn til avtale som er gjort med fornærmede etter gjenopprettende prosess.

Kriminalomsorgen tar hensyn til slike avtaler allerede i dag uten grunnlag i lov. Presisering i lov er imidlertid nyttig slik at det blir en plikt å harmonisere reaksjonene som det straffbare forholdet medfører. Ifølge arbeidsgruppen ligger det i formuleringen at kriminalomsorgen ikke trenger å legge avtalen til grunn dersom dette blir urimelig for fornærmede eller domfelte. Etter departementets syn bør dette komme klarere frem i lovteksten og har derfor justert lovforslaget for å ivareta dette hensynet.

1.10 Administrative og økonomiske konsekvenser

I proposisjonen foreslås en ny lov som moderniserer konfliktrådsordningen. Det foreslås også to nye strafferettslige reaksjoner som skal gjennomføres av konfliktrådene, omtalt som oppfølging i konfliktråd og ungdomsoppfølging. Videre foreslås endringer i straffegjennomføringsloven som lovfester tilbudet om gjenopprettende prosess under straffegjennomføringen.

På samme måte som for ungdomsoppfølging forutsettes det at gjennomføringen av oppfølgingen i konfliktråd kan gjøres innenfor gjeldende budsjett-rammer.

Lovforslagene søker på ulike måter å tilpasse strafferettslige reaksjoner spesielt for unge lovbyrtere. En mer tilpasset straffegjennomføring med hovedvekt på rehabilitering har som formål å redusere ny kriminalitet. Tiltakene i denne proposisjonen antas å ha en stor positiv effekt både for det enkelte barn og for samfunnet som helhet.

En god tilbakeføring til samfunnet og redusert tilbakefall vil forhåpentligvis gi en gevinst ved at den tidligere lovbyrteren kommer i arbeid. Skadevirkningene av kriminalitet kan imidlertid ikke utelukkende beskrives i økonomiske termer. Kriminalitet fører også til utrygghet for ofrene for kriminaliteten. Redusert kriminalitet blant unge vil også medføre positive endringer for de barna det her er snakk om. En helhetlig bekjempelse av barne- og ungdomskriminaliteten vil bidra til at flere unge kan komme bort fra kriminaliteten, og over i skole, arbeid og andre aktiviteter.

Lovforslagene ivaretar også fornærmedes behov ved at balansen mellom lovbyrter og fornærmede ivaretas på en god måte. Fornærmede gis mulighet til å bli sett og hørt, noe som kan bidra til at vedkommende kan legge saken bak seg og gå videre i livet.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til den fremlagte proposisjonen. Komiteen er fornøyd med at regjeringen legger frem forslag til lovendringer som vil bidra til å hindre at konflikter eskalerer, men heller løses raskt og på lavest mulig nivå. Komiteen mener at det er viktig å hindre at en konflikt kan få eskalere. En gjenopprettende prosess i konfliktrådet, der de direkte berørte i konflikten, og lokalsamfunnet for øvrig, kan involveres direkte, vil kunne ha både en konfliktdepende og en kriminalitetsforebyggende effekt.

Komiteen viser til at proposisjonen tydeliggjør viktigheten av å satse på forebyggende arbeid som svært viktig i kampen mot kriminalitet. Begrepet «tidlig innsats» er derfor også viktig innenfor kriminalitetsforebygging.

Komiteen har merket seg at lovforslaget tar opp i seg viktigheten av det å forebygge ny kriminalitet ved å få den enkelte lovbrøyer ut av en kriminell løpebane. Dette er viktig både for den enkelte lovbrøyer, fremtidige ofre og samfunnet som helhet. Erfaringer både i Norge og fra andre land viser at bruk av gjenopprettende prosesser gir lavere tilbakefall. Komiteen vil understreke at dette er viktig også for å ivareta hensynet til offeret og pårørende på en god måte. Selv om ikke alle skader kan repareres, vil konfliktrådsbehandling kunne bidra til at partene og andre berørte i større grad kan legge hendelsene bak seg. Komiteen viser til regjeringens mål om at gjenopprettende prosesser skal gjøres tilgjengelige for alle berørte, i alle saker og gjennom hele straffesakskjeden.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår en ny konfliktrådslov som gjenspeiler dagens praksis samt legger til rette for fremtidig utvikling av konfliktrådsordningen. Proposisjonen retter seg mot både sivile saker og straffesaker. Hovedtyngden av forslagene retter seg likevel mot bruk av gjenopprettende prosess i straffesaker.

Komiteen merker seg at forslagene i denne proposisjonen er en del av oppfølgingen av Prop. 135 L (2010–2011) Barn og straff, som ble enstemmig vedtatt av Stortinget i desember 2011. Stortinget vedtok med dette en ny straffart, ungdomsstraff, som et alternativ til ubetinget fengsel og strengere samfunnsstraffer for lovbrøyer mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet. I innstillingen til proposisjo-

nen ga komiteen uttrykk for at konfliktrådene er en viktig del av rettspleien, jf. Innst. 83 L (2011–2012).

Komiteen har videre merket seg at for å sikre en sammenhengende kjede av individuelt tilpassede reaksjonsmuligheter forankret i konfliktrådet, foreslår regjeringen i denne proposisjonen en ny strafferettslig reaksjon for unge lovbrøyer, omtalt som ungdomsoppfølging. Den nye reaksjonen skal benyttes for lovbrudd som ikke er så alvorlige at ungdomsstraff er aktuelt.

Komiteen viser til at det i proposisjonen går frem at gjennomføringen skal skje i konfliktrådet etter samme mønster som for ungdomsstraffen, men i de fleste sakene med kortere gjennomføringstid og mindre inngripende tiltak. Lovbrøyer skal blant annet delta i et ungdomsstormøte. Gjennom møtet med fornærmede og andre berørte må lovbrøyer delta aktivt og vil gjennom dette bli mer bevisst konsekvensene av sine lovbrudd. Den unge må i tillegg vise vilje til å ta ansvar for sine handlinger gjennom å samtykke til en forpliktende ungdomsplan. Planen skal utformes individuelt og inneholde tiltak om oppfølging og kontroll. Planen vil også inneholde hjelpetiltak på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Utgangspunktet for hvilke tiltak som er aktuelle vil være det begåtte lovbruddet og lovbrøyerens livssituasjon.

Komiteen viser til at både ungdomsstraffen og ungdomsoppfølging baseres på tidlig innsats fra justissektoren og ulike kommunale og statlige hjelpeinstanser. Reaksjonen bygger på erfaringer fra lokale samarbeidsmodeller, som har vært prøvd ut for å følge opp unge lovbrøyer på en mest mulig hensiktsmessig måte. Det vises spesielt til ungdomskontrakter, rusavtaler og ulike former for oppfølgingsteam. I tillegg til ungdomsoppfølging foreslås også oppfølging i konfliktråd som ny strafferettslig reaksjon. Reaksjonen retter seg mot lovbrøyer over 18 år og innebærer, i likhet med ungdomsoppfølging, en utvidelse av dagens meklingsordning til også å omfatte oppfølging over et fastsatt tidsrom i egnede saker.

Komiteen viser til at det i denne proposisjonen foreslås en ny konfliktrådslov og endringer i blant annet straffeloven, straffeprosessloven og straffegjennomføringsloven. De viktigste lovforslagene i proposisjonen er:

- To nye strafferettslige reaksjoner der også hensynet til offeret og andre berørte ivaretas
 - ungdomsoppfølging
 - oppfølging i konfliktråd
- Styrking av retten til gjenopprettende prosess under straffegjennomføring
 - lovfeste tilbudet om gjenopprettende prosess i alle ledd under straffegjennomføringen
 - sikre at kriminalomsorgen tar hensyn til avtaler inngått i konfliktrådet i forbindelse med

hjemmesoning, permisjon, innvilgelse av straffavbrudd og prøveløslatelse

- Endring i reglene om personlig oppmøte ved konfliktrådsbehandling
 - mulighet til mekling ved offerløs kriminalitet, forutsatt at noen er berørt
 - mulighet til indirekte mekling
- Strengere krav til meklere med hensyn til
 - vandel
 - fratakelse av verv

Komiteen viser til at saken har vært til høring, og at hovedinntrykket fra høringen er at høringsinstansene er positive til en modernisering av konfliktrådsloven og til lovforslagene om oppfølging i konfliktråd som ny strafferettslig reaksjon.

Komiteen har under sitt arbeid med proposisjonen blitt oppmerksom på en inkonsekvens mellom merknad i Prop. 135 L (2010–2011) og ordlyden i lov under Justis- og beredskapsdepartementets ansvarsområde. Det fremgår av merknaden til straffeloven § 28 c om ungdomsstraff at dersom lovbrøyteren har vært undergitt frihetsberøvelse i anledning saken, skal varetektsfradraget gis i den subsidiære fengselsstraffen. Dette følger imidlertid verken av straffeloven 1902 § 60 eller straffeloven 2005 § 83, som regulerer fradrag i straff.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov gjøres følgende endringer:

§ 60 nytt tredje ledd skal lyde:

Er ungdomsstraff idømt, skal fradraget gjøres i den subsidiære fengselsstraffen.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 83 nytt åttende ledd skal lyde:

Ved idømming av ungdomsstraff gis varetektsfradraget i den subsidiære fengselsstraffen.

Nåværende åttende ledd blir nytt niende ledd.»

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om konfliktrådsbehandling (konfliktrådsloven)

Kapittel I Generelle bestemmelser om konfliktrådets virksomhet

§ 1 Konfliktrådets formål og oppgaver

Konfliktrådet skal arrangere møter mellom parter i konflikter som oppstår fordi én eller flere personer har påført andre en skade, et tap eller en annen krenkelse.

Konfliktrådet gjennomfører de strafferettslige reaksjonene mekling i konfliktråd, oppfølging i konfliktråd, ungdomsoppfølging og ungdomsstraff.

Konfliktrådet behandler sivile saker innbrakt av partene eller offentlige etater, hvis saken egner seg for konfliktrådsbehandling.

Et møte i konfliktrådet kan være meklingsmøte, stormøte, ungdomsstormøte, tilrettelagt møte, oppfølgingsmøte eller andre møter i regi av konfliktrådet.

Konfliktrådets virksomhet skal bygge på en gjenopprettende prosess som legger til rette for at partene og andre som er berørt av et lovbrudd eller en konflikt i fellesskap bestemmer hvordan virkningene skal håndteres.

Partene skal ikke betale gebyr for møter i konfliktrådet.

Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om konfliktrådets organisering.

§ 2 Virkeområde

Loven gjelder også for Svalbard. Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler etter forholdene på stedet.

§ 3 Konfliktrådsleder, ungdomskoordinator og meklere

I hvert konfliktråd skal det være en konfliktrådsleder og én eller flere ungdomskoordinatorer. Ungdomskoordinatoren har ansvaret for å gjennomføre ungdomsoppfølging og ungdomsstraff etter kapittel IV.

I hvert konfliktråd skal det oppnevnes én eller flere konfliktrådsmeklere for hver kommune konfliktrådet dekker. Konfliktrådet kan gjøre unntak fra dette kravet dersom særlige forhold tilsier det.

§ 4 Oppnevning av konfliktrådsmeklere

Vervet som mekler er frivillig. Sammensetningen av meklere skal være allsidig, slik at befolkningen er best mulig representert.

Meklere oppnevnes av et oppnevningsutvalg som består av én representant utpekt av kommunestyret eller kommunestyrene, én representant fra politiet og konfliktrådslederen. På Svalbard oppnevnes konfliktrådsmeklere av én representant utpekt av Longyearbyen lokalstyre, én representant fra Sysselmannen på Svalbard og konfliktrådslederen i Troms.

Konfliktrådslederen får meklerkompetanse ved ansettelse.

Oppnevningen gjelder for en periode på fire år. Perioden er ikke tidsbegrenset for konfliktrådslederen og ansatte i konfliktrådet som er oppnevnt som meklere.

Oppnevningsutvalget skal frata meklere vervet dersom de ikke lenger oppfyller kravene i § 5, § 6 eller § 7.

§ 5 Generelle krav til konfliktrådsledere, ungdoms-koordinatorer og meklere

Konfliktrådsledere, ungdomskoordinatorer og meklere må være

1. over 18 år
 2. statsborger i Norge eller et annet nordisk land, eller ha stått innført i folkeregisteret som bosatt i riket de tre siste årene før ansettelse eller oppnevning
 3. personlig egnet
- Meklere må også være bosatt i kommunen hvor vervet søkes.

§ 6 Utelukkelse på grunn av vandel

Utelukket fra ansettelse som konfliktrådsleder og ungdomskoordinator og fra oppnevning som mekler er

1. den som er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for seksuelle overgrep mot barn
2. den som er idømt forvaring
3. den som er idømt overføring til tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg
4. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i mer enn tre år
5. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i ett til tre år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn 15 år siden dommen var rettskraftig
6. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i mindre enn ett år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig
7. den som er idømt ungdomsstraff, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig
8. den som er idømt betinget fengselsstraff, og det

ved oppnevning eller ansettelse er mindre enn fem år siden dommen var rettskraftig

9. den som har fått betinget påtaleunndlatelse eller domsutsettelse for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn to år siden avgjørelsen var endelig
10. den som har fått ilagt reaksjonen overføring til konfliktrådet for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn to år siden avgjørelsen om overføring var endelig
11. den som er idømt eller har vedtatt bøtestraff for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved ansettelse eller oppnevning er mindre enn to år siden vedtakelsen, eller dommen var rettskraftig

Dom på samfunnsstraff medfører utelukkelse etter første ledd, avhengig av lengden av den subsidiære fengselsstraffen. Ved delvis betinget fengselsstraff vurderes hver del for seg etter første ledd.

Ved ansettelse og oppnevning skal konfliktrådsledere, ungdomskoordinatorer og meklere levere en uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41, til konfliktrådet. Ungdomskoordinatorer og meklere har plikt til å underrette konfliktrådet dersom de ikke lenger fyller kravene til tilfredsstillende vandel. Konfliktrådsledere har en tilsvarende plikt til å underrette Sekretariatet for konfliktrådene.

§ 7 Utelukkelse på grunn av stilling

Ansatte ved påtalemyndigheten med påtalekompetanse, ansatte i politiet med politimyndighet og politihøgskolestudenter i praksisåret kan ikke oppnevnes som meklere.

Utelukkelse etter første ledd gjelder ikke ved permisjon fra stillingen.

§ 8 Forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder for konfliktrådenes virksomhet.

Når konfliktrådet avviser en sak eller nekter å godkjenne en avtale, skal dette begrunnes etter reglene i forvaltningsloven §§ 24 og 25.

§ 9 Taushetsplikt

Med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av lov, plikter meklere og andre som utfører tjeneste eller arbeid for konfliktrådet å bevare taushet om det de i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om noens personlige forhold eller andre forhold som nevnt i forvaltningsloven § 13 første ledd. Som personlige forhold regnes også partenes navn, fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted.

Plikten til å bevare taushet etter første ledd gjelder alle som er til stede i konfliktrådsmøtet. For øvrig gjelder reglene i forvaltningsloven §§ 13 til 13 e så langt de passer.

Brudd på taushetsplikten etter første og annet ledd kan straffes etter straffeloven § 121. Konfliktrådet plikter å informere deltakerne i møtet om dette.

Domstolen kan ikke ta imot forklaringer som et vitne ikke kan gi uten å krenke taushetsplikten etter første og annet ledd med mindre retten etter en avveining av hensynet til taushetsplikten og hensynet til sakens opplysning ved kjennelse bestemmer at vitnet likevel skal avgis forklaring. Med mindre begge parter samtykker, kan vitnet ikke forklare seg om hva partene har erkjent eller tilbudt under meklingen.

Kapittel II Saksbehandlingen i konfliktrådet

§ 10 Egnethetsvurdering og hurtig saksbehandling

I saker som bringes inn av partene eller andre offentlige etater enn påtalemyndigheten, avgjør konfliktrådslederen om saken egner seg for konfliktrådsbehandling.

Konfliktrådet skal behandle saken så snart som mulig.

§ 11 Samtykke

Konfliktrådsbehandling krever partenes samtykke med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av loven her. Samtykket skal være reelt og informert. Partene skal i hovedsak være enige om saksforholdet som konflikten gjelder. I en sak med flere fornærmede eller skadelidte må samtlige samtykke til konfliktrådsbehandling.

Dersom en part er under 18 år, må også partens verger samtykke i at en sak blir behandlet av konfliktrådet. Vergene skal varsles om konfliktrådsmøtet og har rett til å være til stede i møtet. Dersom vergen ikke kan eller vil ivareta partens interesse i saken, skal midlertidig verge oppnevnes etter vergemålslovens regler.

I sivile saker kan samtykke og varsel etter annet ledd unnlates i den grad den mindreårige kan inngå avtale på egenhånd, og konfliktrådslederen eller meklere finner det ubetenkelig.

Ved gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging etter kapittel IV kreves bare samtykke fra domfelte eller siktede og domfeltes eller siktedes verger.

§ 12 Personlig møte

Partene må møte personlig og kan ikke la seg representere ved fullmektig i konfliktrådsmøtet med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av loven her. Ved gjennomføring av ungdomsstraff og ungdoms-

oppfølging etter kapittel IV kreves det ikke at fornærmede og fornærmedes verger er til stede i ungdomsstormøtet.

Konfliktrådet kan tillate at det mekles indirekte mellom partene. Indirekte mekling kan være mekling via telefon eller videooverføring, eller at mekler opptrer som budbringer mellom partene.

I en straffesak hvor ingen enkeltperson er påført en skade, et tap eller en annen krenkelse, jf. § 1 første ledd, kan konfliktrådsbehandling likevel gjennomføres dersom noen som er berørt, møter. I slike saker kan det ikke inngås avtale om økonomisk erstatning.

Når et foretak er påført en skade, et tap eller en annen krenkelse, jf. § 1 første ledd, kan konfliktrådet tillate at en person som er berørt, møter på foretakets vegne.

Tillatelse etter annet til fjerde ledd skal bare gis når formålet med konfliktrådsordningen ivaretas. I tillegg må fordelene ved å gjennomføre mekling etter en samlet vurdering være større enn ulempene.

§ 13 Valg av konfliktråd

Saken skal behandles ved konfliktrådet for den kommunen hvor klager eller fornærmede bor eller oppholder seg med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av loven her.

Når konfliktrådet finner det hensiktsmessig, kan en sivil sak overføres til et annet konfliktråd. Partenes syn skal tillegges vekt ved avgjørelsen av hvilket konfliktråd som skal behandle saken. Er konfliktrådene uenige om hvor saken skal behandles, avgjør Sekretariatet for konfliktrådene hvilket konfliktråd som skal behandle saken.

I saker som overføres fra påtalemyndigheten, beslutter påtalemyndigheten hvilket konfliktråd som skal behandle saken. Konfliktrådet kan avtale med påtalemyndigheten at saken skal overføres til et annet konfliktråd. Partene skal på forhånd gis mulighet til å uttale seg om spørsmålet.

§ 14 Meklere

Konfliktrådet bestemmer hvor mange meklere som skal mekle i den enkelte saken. I saker som settes med flere enn én mekler, skal det utpekes en hovedmekler.

§ 15 Støtteperson

Konfliktrådet kan tillate at partene har med seg én eller flere støttepersoner i møtet.

Partenes advokat eller rettshjelper kan ikke tillates å delta som støtteperson. Ved gjennomføring av ungdomsstraff etter kapittel IV kan forsvarer og bistandsadvokat delta som støtteperson under ungdomsstormøtet.

§ 16 Tolk

Partene har rett til å la seg bistå av kvalifisert tolk etter nærmere regler som departementet fastsetter i forskrift.

§ 17 Avtalen

I saker oversendt fra påtalemyndigheten, skal en eventuell avtale settes opp skriftlig og undertegnes av partene. I sivile saker gjelder tilsvarende dersom partene er enige om det. Er en part umyndig, må avtalen også godkjennes av vergene. I sivile saker kan godkjennelse fra vergene unnlates hvis den mindreårige har rett til å inngå avtale på egenhånd, og meklere finner det ubetenkelig.

Mekleren avgjør om avtalen partene kommer fram til kan godkjennes. I straffesaker skal godkjennelsen skje skriftlig. I saker med flere meklere må alle meklerne være enige dersom avtalen skal anses godkjent. I sivile saker skal partene gjøres oppmerksom på at meklers godkjennelse ikke har selvstendig rettslig virkning.

Mekleren skal ikke godkjenne en avtale som i urimelig grad favoriserer en part, eller som er uheldig av andre tungtveiende grunner.

En avtale som forutsetter en ytelse til den skadelidte, skal fastsette omfanget av ytelsen og forfallstid. Det skal også fastsettes om avtalen representerer det endelige oppgjøret mellom partene.

En avtale i konfliktrådet avskjærer verken fornærmedes rett til å søke om erstatning etter voldsoffererstatningsloven eller statens rett til å søke regress fra skadevolderen.

§ 18 Partenes adgang til å trekke seg fra inngått avtale

I saker oversendt fra påtalemyndigheten, kan hver av partene trekke seg fra en avtale ved å gi beskjed til konfliktrådet innen to uker etter at avtalen er godkjent av meklere. Dette gjelder likevel ikke en avtale som er oppfylt. Partene skal opplyses skriftlig om adgangen til å trekke seg fra avtalen og om konsekvensene av dette.

I sivile saker skal partene informeres om at det kan avtales en frist for å trekke seg fra avtalen.

§ 19 Forskriftshjemmel

Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om saksbehandling og gjennomføring av møter i konfliktrådet.

Kapittel III Særlig om behandling av straffesaker

§ 20 Konfliktrådets behandling av straffesaker

Konfliktrådet har plikt til å behandle saker som etter avgjørelse ved påtalemyndigheten eller domsto-

len er oversendt til mekling, gjennomføring av oppfølging i konfliktråd, ungdomsoppfølging eller ungdomsstraff. Behandlingen skal være påbegynt så snart som mulig etter at saken er mottatt. Dersom utsettelse av saken er påkrevd, skal påtalemyndigheten gis underretning om når saken forventes å bli behandlet.

Når et møte i konfliktrådet er avsluttet, skal konfliktrådet sende sakens dokumenter til påtalemyndigheten med opplysning om det er inngått en godkjent avtale mellom partene.

Når avtalen er oppfylt, skal konfliktrådet straks sende en bekreftelse om dette til påtalemyndigheten.

§ 21 Brudd i behandlingen

I saker der mekling i konfliktrådet er satt som vilkår for påtaleunnlatelse i medhold av straffeprosessloven § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav h, og møtet ikke gjennomføres, skal konfliktrådet straks oversende saken til påtalemyndigheten. Dersom siktede bryter en inngått avtale, skal påtalemyndigheten varsles. Påtalemyndigheten kan åpne strafforfølgning på nytt dersom møtet ikke gjennomføres grunnet siktede eller dersom den siktede bryter en inngått avtale vesentlig.

I saker som er overført til mekling i konfliktrådet i medhold av straffeprosessloven § 71 a første ledd, og møtet ikke gjennomføres eller avtale ikke kommer i stand, skal konfliktrådet straks oversende saken til påtalemyndigheten. Dersom siktede bryter en inngått avtale, skal påtalemyndigheten varsles. Påtalemyndigheten kan åpne strafforfølgning på nytt dersom møtet ikke gjennomføres grunnet siktede, avtale ikke kommer i stand eller den siktede bryter avtalen vesentlig.

I saker der mekling i konfliktrådet er satt som vilkår for betinget dom i medhold av straffeloven § 53 nr. 3 bokstav h, og møtet ikke gjennomføres grunnet siktede, skal konfliktrådet straks oversende saken til påtalemyndigheten. Dersom siktede bryter en inngått avtale, skal påtalemyndigheten varsles. Påtalemyndigheten avgjør om saken skal bringes inn for retten for fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen, jf. straffeloven § 54.

Brudd ved gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er regulert i kapittel IV.

Kapittel IV Innholdet i og gjennomføringen av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

§ 22 Reaksjonenes innhold

Reaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging består av gjennomføring av et ungdomsstormøte, utarbeidelse av en individuelt tilpasset ungdomsplan og oppfølging av planen.

§ 23 Gjennomføringstid

Ved ungdomsstraff fastsetter domstolen gjennomføringstiden, jf. straffeloven § 28 c. Gjennomføringstiden kan være fra seks måneder til to år. Dersom den fengselsstraffen som ville ha blitt idømt uten ungdomsstraff er klart lengre enn to år, kan en gjennomføringstid på inntil tre år fastsettes.

Ved ungdomsoppfølging fastsetter påtalemyndigheten gjennomføringstiden i saker overført i medhold av straffeprosessloven § 71 a annet ledd og § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i. Domstolen fastsetter gjennomføringstiden i saker etter straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i. Gjennomføringstiden kan være i inntil ett år.

§ 24 Ungdomsstormøte

Konfliktrådet starter forberedelsene til et ungdomsstormøte straks saken er overført fra domstolen etter straffeloven § 28 c eller § 53 nr. 3 bokstav i, eller fra påtalemyndigheten etter straffeprosessloven § 71 a annet ledd eller § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i.

Ungdomsstormøtet ledes av en ungdomskoordinator som skal sikre at relevante aktører er representert. Dette kan være representanter fra kriminalomsorgen, skole, barnevernstjeneste, helse- og omsorgstjenesten eller andre med tilknytning til domfelte, siktede, fornærmede eller til saken.

Ved gjennomføring av ungdomsstraff skal domfelte, domfeltes verger, samt representanter fra kriminalomsorgen og politiet være til stede i ungdomsstormøtet. Fornærmede og fornærmedes verger har rett til å være til stede. Det samme gjelder forsvarer og bistandsadvokat som er oppnevnt etter straffeprosessloven § 100 annet ledd og § 107 a første ledd bokstav d.

Ved gjennomføring av ungdomsoppfølging skal domfelte eller siktede og dennes verger være til stede i ungdomsstormøtet. Fornærmede og fornærmedes verger har rett til å være til stede. Representanter fra politiet skal delta dersom konfliktrådet finner det hensiktsmessig.

Dersom domfeltes eller siktedes verger ikke kan eller vil være til stede, skal ungdomskoordinatoren vurdere om midlertidig verge skal oppnevnes etter vergemålslovens regler.

Ungdomsstormøtet kan deles opp i flere møter dersom dette er hensiktsmessig.

§ 25 Ungdomsplan

Ungdomsstormøtet skal utforme en ungdomsplan. Planen skal godkjennes av ungdomskoordinatoren, domfelte eller siktede og domfeltes eller siktedes verger. Planen kan blant annet gå ut på at domfelte eller siktede skal

- a) yte ikke-økonomisk kompensasjon til den som er påført en skade, et tap eller en annen krenkelse
- b) delta i kriminalitetsforebyggende programmer eller andre tilsvarende tiltak
- c) utføre samfunnsnyttige oppgaver
- d) overholde bestemmelser om oppholdssted, arbeid eller opplæring
- e) møte for politiet eller kriminalomsorgen
- f) avstå fra å bruke alkohol og andre berusende eller bedøvende midler og avgi nødvendige rusprøver etter helsepersonelloven § 12 tredje ledd
- g) overholde bestemmelser om innetid
- h) unngå kontakt med bestemte personer

Ved ungdomsstraff kan planen også gå ut på at domfelte skal oppholde seg i institusjon eller gjennomgå annen behandling.

Ungdomskoordinatoren har ansvaret for at ungdomsplanen gjennomføres.

I saker der det er idømt ungdomsstraff etter straffeloven § 28 c eller ungdomsoppfølging som vilkår for betinget dom etter straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i, sendes saken tilbake til domstolen dersom det ikke oppnås enighet om en ungdomsplan. Domstolen avgjør om hele eller deler av den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes.

I saker hvor ungdomsoppfølging er satt som vilkår for påtaleunntatelse i medhold av straffeprosessloven § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i, eller hvor saken er overført etter straffeprosessloven § 71 a annet ledd, sendes saken tilbake til påtalemyndigheten dersom det ikke oppnås enighet om en ungdomsplan. Påtalemyndigheten avgjør om strafforfølging skal åpnes på nytt.

§ 26 Oppfølgingsteam

Oppfølgingsteamet har ansvaret for å gjennomføre tiltakene fastsatt i ungdomsplanen. Oppfølgingssteamet ledes av ungdomskoordinatoren og består ellers av domfelte eller siktede, domfeltes eller siktedes verger og andre som har oppgaver i forbindelse med gjennomføringen av ungdomsplanen. Ungdomskoordinatoren kan også anmode andre med tilknytning til domfelte, siktede eller saken om å delta.

Ved ungdomsstraff er representanter fra kriminalomsorgen og politiet obligatoriske deltakere i oppfølgingsteamet.

§ 27 Generelle pålegg overfor domfelte eller siktede

Domfelte eller siktede skal under ungdomsstormøtet, i møte med oppfølgingsteamet og i andre møter eller avtaler som fremgår av ungdomsplanen

- a) møte til fastsatt tid og sted
 - b) være upåvirket av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler
- Domfelte eller siktede skal ikke
- a) vise en atferd som kan true sikkerheten til perso-

ner som deltar under gjennomføringen eller påvirke miljøet på negativ måte

- b) begå nye straffbare handlinger i gjennomføringstiden
- c) oppholde seg i utlandet i gjennomføringstiden med mindre ungdomskoordinatoren gir tillatelse.

§ 28 *Forbud mot bruk av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler*

Hvis det fremstår som nødvendig for å motvirke en ny straffbar handling som er rettet mot noens liv, helse eller frihet, kan ungdomskoordinatoren på ethvert tidspunkt i løpet av gjennomføringstiden forby den domfelte eller siktede å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler.

Ungdomskoordinatoren skal oppheve forbudet når det ikke lenger fremstår som nødvendig.

§ 29 *Ruskontroll*

Hvis det i ungdomsplanen er satt vilkår etter § 25 bokstav f, eller ungdomskoordinatoren har forbudt den domfelte eller siktede å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler etter § 28, skal ungdomskoordinatoren undersøke om vilkåret eller forbudet blir overholdt. Undersøkelsen kan innebære uanmeldte besøk i hjemmet. Når det er satt rusforbud, kan ungdomskoordinatoren pålegge den domfelte eller siktede å avgi urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller medvirke til annen undersøkelse som kan skje uten fare eller særlig ubehag. Bestemmelsen i straffeloven § 53 nr. 3 bokstav c gjelder tilsvarende der rusprøve skal avgis.

Er det grunn til å anta at den domfelte eller siktede møter påvirket av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, skal ungdomskoordinatoren snarest undersøke forholdet. Den domfelte eller siktede kan pålegges å avgi urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller å medvirke til annen undersøkelse som kan skje uten fare eller særlig ubehag. Bestemmelsen i straffeloven § 53 nr. 3 bokstav c gjelder tilsvarende der rusprøve skal avgis.

Tiltak som er en del av undersøkelse etter første ledd første punktum annet alternativ eller etter annet ledd, er ikke en del av ungdomsplanen.

§ 30 *Utsatt gjennomføring*

Ungdomskoordinatoren kan utsette gjennomføringen av ungdomsstraffen eller ungdomsoppfølgingen dersom den domfeltes eller siktedes helsetilstand tilsier det eller det for øvrig foreligger særlig tungtveiende grunner som gjør det særlig vanskelig å gjennomføre reaksjonen. Ved ungdomsstraff skal ungdomskoordinatoren, når det fremstår som nødvendig for at avbruddet skal være sikkerhetsmessig forsvarlig og etter samtykke fra de obligatoriske deltagerne

i ungdomsstormøtet og oppfølgingsteamet, fastsette slike vilkår som nevnt i § 31 annet ledd.

§ 31 *Brudd under gjennomføring av ungdomsstraffen*

Hvis den domfelte forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelser gitt i eller i medhold av § 25 første og annet ledd, § 27 eller § 28 første ledd, kan ungdomskoordinatoren pålegge domfelte å møte til samtale for å motvirke nye brudd. Under samtalen skal den domfelte gjøres kjent med følgene av gjentatte brudd.

Hvis det fremstår som nødvendig for å motvirke nye brudd, skal ungdomskoordinatoren, etter samtykke fra de obligatoriske deltagerne i ungdomsstormøtet og oppfølgingsteamet, fastsette vilkår om at den domfelte skal

- a) overholde bestemmelser om oppholdssted,
- b) unnlate å ha kontakt med bestemte personer,
- c) unnlate å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, eller
- d) møte for politiet eller kriminalomsorgen.

Hvis domfelte etter at ungdomskoordinatoren har holdt samtale som nevnt i første ledd eller fastsatt vilkår etter annet ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter annet ledd bokstav a til d, kan ungdomskoordinatoren, etter samtykke fra politiet og kriminalomsorgen, innkalle til et nytt ungdomsstormøte, eller overføre saken til kriminalomsorgens regionale nivå med innstilling om at saken bringes inn for retten med begjæring om at den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 28 c fjerde ledd. Når ungdomskoordinatoren har overført saken til kriminalomsorgens regionale nivå med innstilling om å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

Hvis den domfelte unnlater å møte til bruddsamtale etter første ledd, kan ungdomskoordinatoren beslutte å avbryte gjennomføringen av straffen. Det samme gjelder der domfelte, etter at bruddsamtalen er gjennomført, på nytt bryter kravene.

§ 32 *Ny straffbar handling under gjennomføring av ungdomsstraffen*

Begår den domfelte en ny straffbar handling før gjennomføringstiden utløper, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis etter straffeloven § 28 c fjerde ledd bokstav b. Ungdomskoordinatoren kan, etter samtykke fra politiet og kriminalomsorgen, anmode påtalemyndigheten om å bringe saken inn for retten. Når påtalemyndigheten beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

Hvis den domfelte blir siktet for en straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den betinge-

de fengselsstraffen etter straffeloven § 28 c fjerde ledd bokstav b, kan påtalemyndigheten beslutte at gjennomføringen av ungdomsstraffen avbrytes.

§ 33 Brudd under gjennomføring av ungdomsoppfølging

Hvis den siktede eller domfelte forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelser gitt i eller i medhold av § 25 første ledd, § 27 eller § 28 første ledd, kan ungdomskoordinatoren pålegge den siktede eller domfelte å møte til samtale for å motvirke nye brudd. Under samtalen skal den siktede eller domfelte gjøres kjent med følgene av gjentatte brudd.

Hvis det fremstår som nødvendig for å motvirke nye brudd, skal ungdomskoordinatoren, etter samtykke fra siktede eller domfelte og dennes verger, fastsette vilkår om at den domfelte skal

- a) overholde bestemmelser om oppholdssted
- b) unnlate å ha kontakt med bestemte personer
- c) unnlate å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, eller
- d) møte for politiet eller kriminalomsorgen

Hvis siktede eller domfelte, etter at ungdomskoordinatoren har holdt samtale som nevnt i første ledd eller fastsatt vilkår etter annet ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter annet ledd bokstav a til d, kan ungdomskoordinatoren innkalle til et nytt ungdomsstormøte. Ungdomskoordinatoren kan i stedet overføre saken til påtalemyndigheten. Påtalemyndigheten vurderer om strafforfølgningen skal gjenopptas eller om saken skal bringes inn for retten for fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen, jf. straffeloven § 54. Gjennomføringen av reaksjonen avbrytes fra det tidspunktet påtalemyndigheten beslutter at strafforfølgningen gjenopptas eller fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

Hvis den siktede eller domfelte unnlater å møte til bruddsamtale etter første ledd, kan ungdomskoordinatoren beslutte å avbryte gjennomføringen av reaksjonen. Det samme gjelder der siktede eller domfelte, etter at bruddsamtalen er gjennomført, på nytt bryter kravene.

§ 34 Ny straffbar handling under gjennomføring av ungdomsoppfølging

Begår den siktede eller domfelte en ny straffbar handling før gjennomføringstiden utløper, avgjør påtalemyndigheten om strafforfølgningen skal gjenopptas eller om saken skal bringes inn for retten for fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen, jf. straffeloven § 54. Gjennomføringen av reaksjonen avbrytes fra det tidspunktet påtalemyndigheten beslutter at strafforfølgningen gjenopptas eller fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

Hvis den siktede eller domfelte blir siktet for en straffbar handling som kan føre til at påtalemyndig-

heten gjenopptar strafforfølgningen eller bringer saken inn for retten etter første ledd, kan påtalemyndigheten beslutte at gjennomføringen av ungdomsoppfølgingen avbrytes.

§ 35 Forskriftshjemmel

Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om gjennomføring av ungdomsstormøte og håndtering av brudd.

Kapittel V Oppfølging i konfliktråd

§ 36 Innholdet i og gjennomføringen av reaksjonen oppfølging i konfliktråd

Reaksjonen oppfølging i konfliktråd består av gjennomføring av et møte i konfliktrådet, utarbeidelse av en individuelt tilpasset plan og oppfølging av planen. Planen utformes i møtet og skal godkjennes av konfliktrådet og siktede eller domfelte. Konfliktrådet har ansvaret for at planen gjennomføres.

Hvis den siktede eller domfelte forsettlig eller uaktsomt bryter vilkår fastsatt i planen, generelle pålegg etter § 27 eller øvrige vilkår fastsatt i medhold av loven her, gjelder reglene for håndtering av brudd i § 33 tilsvarende så langt de passer.

Reglene i §§ 27, 30 første punktum og 34 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Departementet kan gi forskrift med bestemmelser om innholdet i og gjennomføringen av reaksjonen oppfølging i konfliktråd, herunder nærmere bestemmelser om møter i konfliktrådet, utformingen av og innholdet i en plan, oppfølgingsansvar, forbud mot bruk av rusmidler, ruskontroll og håndtering av brudd. Bestemmelsene skal ikke være mer inngripende overfor siktede eller domfelte enn det som følger av kapittel IV.

Kapittel VI Sluttbestemmelser

§ 37 Ikraftsetting og overgangsregler

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Fra den tid loven trer i kraft, oppheves lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd.

Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

§ 38 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov gjøres følgende endringer:

I § 28 c første ledd, slik ny § 28 c første ledd lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del I, skal første ledd lyde:

Ungdomsstraff med ungdomsstormøte og ungdomsplan etter konfliktrådsloven kapittel IV kan idømmes i stedet for fengselsstraff når

- a) lovbryteren var under 18 år på handlingstidspunktet,
- b) lovbryteren har begått gjentatt eller alvorlig kriminalitet,
- c) lovbryteren samtykker og har bosted i Norge, og
- d) hensynet til straffens formål ikke med tyngde taler mot en reaksjon i frihet.

I § 28 c tredje og fjerde ledd, slik ny § 28 c tredje og fjerde ledd lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del I, skal tredje og fjerde ledd lyde:

Når en dom på ungdomsstraff blir lest opp eller forkynt for den domfelte, skal han gjøres nærmere kjent med hva dommen går ut på, og med følgene av brudd på bestemmelsene gitt i eller i medhold av konfliktrådsloven § 31, og av at det begås en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

Etter begjæring kan tingretten ved dom bestemme at hele eller deler av den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes når den domfelte har

- a) brutt bestemmelser gitt i eller i medhold av konfliktrådsloven § 31, eller
- b) begått en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

I § 53, slik § 53 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del I, skal nr. 3 bokstav h lyde:

- h) at den domfelte møter til megling i konfliktrådet og oppfyller eventuell avtale som inngås i meglingsmøte, *eller gjennomfører oppfølging i konfliktrådet med en gjennomføringstid på inntil ett år, forutsatt at saken egner seg for slik behandling og at det foreligger samtykke både fra fornærmede og domfelte og deres eventuelle verger.*

I § 53, slik § 53 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del I, skal nr. 3 ny bokstav i lyde:

- i) *at den domfelte gjennomfører ungdomsoppfølging i konfliktrådet med en gjennomføringstid på inntil ett år, forutsatt at den domfelte var mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet, at saken egner seg for slik behandling og at det foreligger samtykke fra domfelte og dennes eventuelle verger.*

§ 60 nytt tredje ledd skal lyde:

Er ungdomsstraff idømt, skal fradraget gjøres i den subsidiære fengselsstraffen.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

2. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjøres følgende endring:

§ 6-3 nr. 2 bokstav d skal lyde:

- d) konfliktrådene etter krav fra ligningsmyndighetene gi opplysninger om innholdet i avtale, *ungdomsplan eller plan inngått under et møte i konfliktrådet*, jf. konfliktrådsloven.

3. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 67 fjerde ledd skal lyde:

Politiet kan beslutte at saker om forbrytelser skal overføres til megling i konfliktråd, *oppfølging i konfliktråd eller ungdomsoppfølging i konfliktråd* når ikke spørsmålet om tiltale hører under Kongen i statsråd eller riksadvokaten. Politimesteren kan delegere påtalekompetanse til lensmenn og politistasjonssjefer til å overføre straffesaker for overtredelse av straffeloven §§ 147, 257, 258, 260, 291, 391, 391a og 228 første ledd til *megling* i konfliktrådet, dersom dette er nødvendig.

§ 69 tredje ledd første punktum skal lyde:

Unnlatelse av påtale kan også gjøres betinget av slike vilkår som er nevnt i straffeloven § 53 nr. 2, nr. 3 bokstavene a–i, nr. 4 og nr. 5.

§ 71 a skal lyde:

Når straffeskyld anses bevist, kan påtalemyndigheten beslutte at saken skal overføres til megling i konfliktrådet *eller til oppfølging i konfliktrådet med varighet på inntil ett år. Overføring forutsetter at saken egner seg for slik behandling, og at det foreligger samtykke fra både fornærmede og siktede og deres eventuelle verger.*

For siktede som var mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet, kan påtalemyndigheten, når straffeskyld anses bevist, beslutte at saken skal overføres til ungdomsoppfølging i konfliktrådet med varighet på inntil ett år. Overføring forutsetter at saken egner seg for slik behandling, og at det foreligger samtykke fra siktede og dennes eventuelle verger.

Det kan settes som vilkår for overføring til oppfølging i konfliktrådet etter første ledd og ungdomsoppfølging i konfliktrådet etter annet ledd at siktede ikke begår nye straffbare handlinger under oppfølgingen.

Overføring til ungdomsoppfølging etter annet ledd kan gjøres betinget av at siktede yter slik erstatning og oppreisning som den fornærmede eller andre skadelidte har rett til og gjør krav på, og som påtalemyndigheten mener den siktede har evne til å betale.

I § 100, slik § 100 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del IV, skal annet ledd annet punktum lyde:

Når offentlig forsvarer oppnevnes etter første punktum for å delta i ungdomsstormøte, jf. straffeloven § 28 c og konfliktrådsloven § 24 tredje ledd, har fornærmede rett til å få oppnevnt bistandsadvokat.

§ 226 første ledd skal lyde:

Formålet med etterforskningen er å skaffe til veie de nødvendige opplysninger for

- a. å avgjøre spørsmålet om tiltale,
- b. å tjene som forberedelse for rettens behandling av spørsmålet om straffeskyld og eventuelt spørsmålet om fastsettelse av reaksjon,
- c. å avverge eller stanse straffbare handlinger,
- d. å fullbyrde straff og andre reaksjoner,
- e. å tjene som forberedelse for barneverntjenestens behandling av spørsmålet om det skal sette i verk tiltak etter lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester, og
- f. å tjene som forberedelse for behandling i konfliktrådet.

§ 455 første ledd fjerde punktum skal lyde:

For dom som beslutter å fullbyrde subsidær fengselsstraff etter straffeloven § 28 b første ledd bokstav a eller § 28 c fjerde ledd bokstav a, reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd og fengselsstraff etter straffeloven § 54 nr. 2, treffes vedtak om fullbyrding av regionalt nivå i kriminalomsorgen.

4. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

I § 5-15, slik § 5-15 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del VII, skal første ledd bokstav k lyde:

- k) fordel vunnet ved skadevolders arbeid for skadelidte, utført etter skriftlig avtale inngått ved mekling i konfliktråd eller etter ungdomsplan eller plan, jf. konfliktrådsloven.

5. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell mv. gjøres følgende endring:

I § 12, slik § 12 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del VIII, skal tredje ledd lyde:

Ved anmodning om rusprøve fra politiet, ved vilkår for påtaleunntatelse, fra kriminalomsorgen, ved vilkår for betinget dom, og fra ungdomskoordinator, ved gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, skal lege, sykepleier og bioingeniør ta

blodprøve eller lignende rusprøve av personer som var under 18 år på handlingstidspunktet. Plikten inntrer når personen møter opp til prøvetaking.

6. I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd skal lyde:

Det skal gis tilbud om gjenopprettende prosess under straffegjennomføringen.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 16 nytt åttende ledd skal lyde:

Domfelte og fornærmede skal tilbys gjenopprettende prosess. Dersom de ved avtale kommer frem til enighet om å overholde bestemmelser om oppholdssted, eller unnlate å ha samkvem med bestemte personer, skal kriminalomsorgen ta hensyn til avtalen ved fastsettelse av vilkår for gjennomføring av straffen utenfor fengsel. Kriminalomsorgen trenger ikke å ta hensyn til avtalen dersom den blir urimelig for fornærmede eller domfelte.

§ 36 nytt fjerde ledd skal lyde:

Domfelte og fornærmede skal tilbys gjenopprettende prosess. Dersom de ved avtale kommer frem til enighet om å overholde bestemmelser om oppholdssted, eller unnlate å ha samkvem med bestemte personer, skal kriminalomsorgen ta hensyn til avtalen ved fastsettelse av vilkår for permisjon eller straffavbrudd. Kriminalomsorgen trenger ikke å ta hensyn til avtalen dersom den blir urimelig for fornærmede eller domfelte.

§ 43 nytt femte ledd skal lyde:

Domfelte og fornærmede skal tilbys gjenopprettende prosess. Dersom de ved avtale kommer frem til enighet om å overholde bestemmelser om oppholdssted, eller unnlate å ha samkvem med bestemte personer, skal kriminalomsorgen ta hensyn til avtalen ved fastsettelse av vilkår for prøveløslatelse. Kriminalomsorgen trenger ikke å ta hensyn til avtalen dersom den blir urimelig for fornærmede eller domfelte.

7. I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

I § 30, slik § 30 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal første ledd bokstav g lyde:

- g) overføring av saken til mekling i konfliktråd, oppfølging i konfliktråd eller til ungdomsoppfølging i konfliktråd, jf. straffeprosessloven § 71 a første og annet ledd, og

I § 37, slik § 37 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal første ledd bokstav i og ny bokstav j lyde:

- i) møte til mekling i konfliktrådet og oppfylle eventuelle avtaler som inngås i meklingsmøte, *eller gjennomføre oppfølging i konfliktråd med varighet på inntil ett år, forutsatt at saken egner seg for slik behandling og at det foreligger samtykke både fra fornærmede, domfelte og deres eventuelle verger,*
- j) *gjennomføre ungdomsoppfølging i konfliktrådet med varighet på inntil ett år, forutsatt at domfelte var mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet, at saken egner seg for slik behandling og at det foreligger samtykke fra domfelte og domfeltes eventuelle verger, eller*

Nåværende bokstav j blir ny bokstav k.

I § 52 a, slik ny § 52 a lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal første ledd innledningen lyde:

Ungdomsstraff med ungdomsstormøte og ungdomsplan etter konfliktrådsloven kapittel IV kan idømmes i stedet for fengselsstraff når

I § 52 b, slik ny § 52 b lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal annet ledd lyde:

Når en dom på ungdomsstraff blir lest opp eller forkynt for den domfelte, skal han gjøres nærmere kjent med hva dommen går ut på, og med følgene av brudd på bestemmelsene gitt i eller i medhold av konfliktrådsloven § 31, og av at det begås en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

I § 52 c, slik ny § 52 c lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal første ledd bokstav a lyde:

- a) brutt bestemmelser gitt i eller i medhold av konfliktrådsloven § 31, eller

I § 53, slik § 53 lyder etter endringer ved lov 20. januar 2012 nr. 6 del X, skal fjerde ledd fjerde punktum lyde:

I tillegg kan retten fastsette særvilkår som nevnt i § 36 og § 37 bokstav a til j.

§ 83 nytt åttende ledd skal lyde:

Ved idømming av ungdomsstraff gis varetektsfradraget i den subsidiære fengselsstraffen.

Nåværende åttende ledd blir nytt niende ledd.

8. I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten gjøres følgende endringer:

§ 41 nr. 1 bokstav a skal lyde:

- a) overføring til konfliktråd etter straffeprosessloven § 71a *første og annet ledd*, dersom vedkommende ikke har begått nye lovbrudd 2 år etter at *det er inngått godkjent avtale, ungdomsplan eller plan i konfliktrådet*,

9. I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endring:

§ 16-3 annet ledd bokstav d skal lyde:

- d) konfliktrådene etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger om innholdet i avtale, *ungdomsplan eller plan* inngått under et møte i konfliktrådet, *jf. konfliktrådsloven*.

Oslo, i justiskomiteen, den 10. juni 2014

Hadia Tajik

leder

Margunn Ebbesen

ordfører

